

Inskrift (med det inom [] supplerat efter träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* 4):

[uiki . . . r · le - . . . - isa · stain . . . t · r . . .] n · sun [· r - - nuktr · kup · hielbi · sal · oais]

5 10 15 20 25 30 35 40 45

Vikingr (?) *let ræisa stæin at . . . sun . . . Guð hælpi sal hans.*

»Viking (?) lät resa stenen efter . . . son . . . Gud hjälpe hans själ.»

Till läsningen: 20 **n** har förlorat nedre delen. 21—23 **sun** äro tydliga. Av 24 **r** återstår nu endast ett kort stycke av hst.

Liljegren ändrar sin källa, som är träsnittet i Peringskiölds *Monumenta*, på några punkter och lämnar följande inskrift: »Ikivi . . . *r* let raisa stain at R . . . n sun Rikaukar. Kup. hielbi salo ans.» Det är denna, av Liljegren ändrade, text som ligger till grund för Säves tolkning i *UFT*: »Ingevi . . . lät resa sten efter R . . . , Rikauks (?) son. Gud hjelpe hans själ.»

Inskriften var tydligen redan på 1600-talet skadad och ofullständig, och den läsning, som man är hänvisad till, är därför bristfällig. Detta gör, att tolkningen på flera ställen blir osäker.

Runföljden 1—5 bör troligen uppfattas som *Vikingr*, ett namn som finnes belagt ett 10-tal gånger i svenska runinskrifter; se Sö 182. Runföljden 24—31 **r - - nuktr** är med all sannolikhet felläst och ger ingen mening, som kan göras trolig. 44—47 **oais** är troligen felläsning för **hans**.

Vem som har ristat U 813 kan icke fastställas. E. Brate upptager den som en av Ödkumes ristningar, vilket är oriktigt. Någon ristare Ödkume finnes ej; se U 828.

814. Bälsunda, Hjälssta sn.

Pl. 121, 122.

Litteratur: L 769, D 1:127. J. Bureus, Fa 6 s. 136 n:r 5 (Axehiell), Fa 5 n:r 186, Fa 1 s. 46, Ff 6 n:r 79; J. Rhezelius, Fa 10:1 n:r 91; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, *Monumenta* 4, bl. 94; O. Celsius, Svenska runstenar (Fm 60) 2, s. 160; O. Gumælius och C. W. Paykull, Några ord till upplysning om bladet »Sigtuna» (1865), s. 53; *UFT* h. 1 (1871), s. 39; A. Karlén, Inventeringsrapport år 1927 (ATA); J. L. Andersson, Skrivelse till Riksantikvarien den 15/11 1937 (ATA); S. B. F. Jansson, Runskriftsinventering i Uppsala län 1941 (ATA).

Äldre avbildningar: J. Rhezelius, teckning (i Fa 10:1); J. Bureus, kopparstick (i Ff 6); J. Leitz och J. Hardorph, träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta*); Dybeck a. a.; J. L. Andersson, foto 1937 (ATA).

Runstenen står i en stenig hage, den s. k. Skottbacken, 300 m. NNV om den västra gården i Bälsunda, 30 m. NÖ om landsvägen Hjälssta k:a—Bälsunda. — Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Sigtuna».

Enligt Axehiell (i Fa 6) fanns stenen »Wid Bälghsunda byn i Hiälstad sochn»; Rhezelius: »Hiälsta Sochn. Widh Belgsundha by». — *Ransakningarna* meddelar om platsen för U 814: »Emellan Beelsunda och Tijhl på Tijhls giärdet, een Runsteen skrifwin på, omkullfallen, widh pass een fampn Uthur Jorden.» På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* finnes bläckanteckningen »Tils gärde Gälsta sochn» (L 769: »Tils gärde»). I *Sverikes runurkunder* skriver Dybeck. »På höjderna i Tils och Bälsunda sammanliggande gården äro många hednagrafvar af olika beskaffenhet. Förevarande runsten står midt i en flock af sådana nästan i skilnaden mellan byegorna och nära häradsvägen.» Dybeck omtalar även, att stenen »är innevarande år ånyo rest.» Enligt beskrivningen till Geologiska kartbladet »Sigtuna» stod stenen »i skilnaden mellan Tils och Bälsunda byar nära fjerdingstolpen». *UFT*: »Är uppsatt vid landsvägen på Tils gärde.» A. Karlén anger stenens plats vara »250 m. NNV byn, 100 m. Ö en milstolpe . . . 1 rund stensättning 20 m.

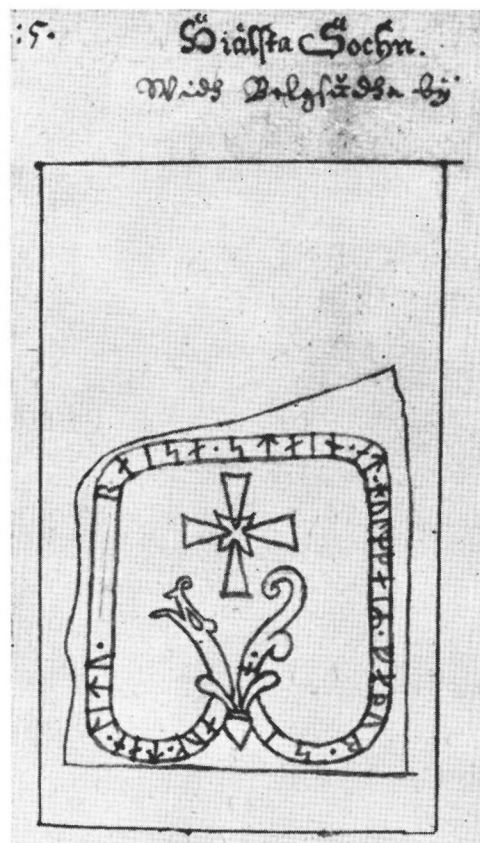

Fig. 264. U 814. Bälsunda, Hjälsta sn. Efter teckning av Rhezelius.

åt SÖ, diam 6 m. Runt omkring runstenen flera otydliga stensättningar, varav en del troligen rektangulära o. orienterade N—S.» Karlén meddelar också, att runstenen »ligger omkull med framsidan nedåt.» 10 år senare (1937) skriver sadelmakare J. L. Andersson: »Undertecknad fick av en ren händelse den 29 okt. av en skomakare Osk: Thorslund meddelande att han för några år sedan vid anskaffande av ris till Vahlborgsmäsoeld i ett enbusksnår, samt överväxt av mossa och gräs sett en liggande sten, hvilken han misstänkte kunde vara en Runsten. Ock som angivna plat[s]en ifråga ligger nära gräns mellan Bälsunda och Thils egor, fick jag den uppfattningen att stenen kunde vara en av 2 förkomna vid den s k Bälsunda grind, men stenen är den, som, enligt *UFT*, står på Thils gårde vid stora landsvägen, men faktum är, att den alltid stått på Bälsunda egor vid stora landsvägen nära fjärdingsvägstolpen (ca 300 mtr: NV Bälsunda by,) . . . På under-tecknads framställning åtog sig åvannämda Osk: Thorslund Bälsunda, jämte arbetskamraten Gösta Eriksson fr Grönlund att d 30 okt resa stenen, varpå undertecknad sönd d 31 cycklade till platsen, ritade av figurer och runor, samt fotograferade den . . .»

Rödgrå granit. Höjd 1,40 m., bredd 1,14 m. Ristningen är djupt huggen och genomgående tydlig. Linjerna äro jämförelsevis breda med rundade kanter.

Inskrift:

• slor • auk • tan • litu • raisa • stain • at • hulmkair • fapur • sin ×
5 10 15 20 25 30 35 40

slor ok Dan letu raisa stæin at Holmgæin, faður sinn.

»slor och Dan läto resa stenen efter Holmger, sin fader.»

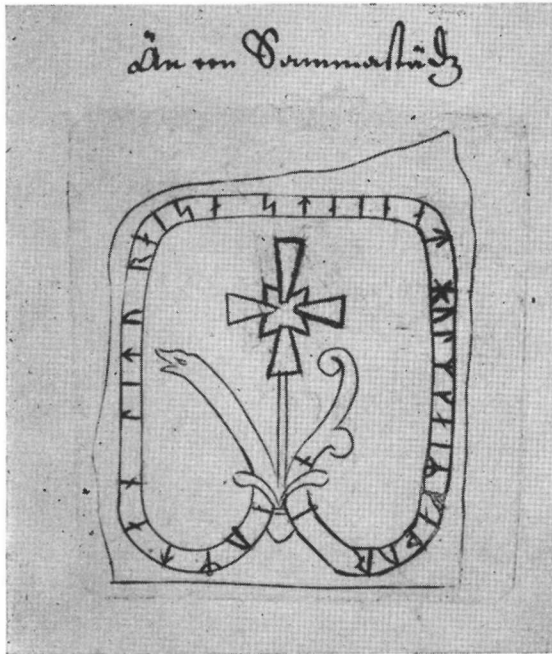

Fig. 265. U 814. Bälunda, Hjästa sn. Efter kopparstick i Ff 6.

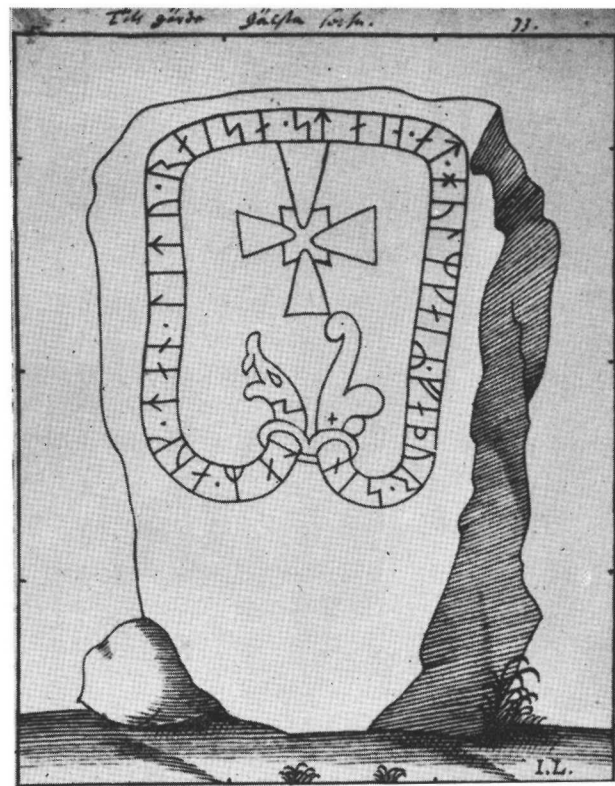

Fig. 266. U 814. Bälunda, Hjästa sn. Efter träsnitt i Peringskiölds Monumenta.

Till läsningen: 2 l är tydligt. 3 o har formen $\ddot{o}$. 12 i är ej stunget. I 24 n har övre delen av hst förskjutits åt höger på grund av att stenen har spruckit. 31 k är ej stunget. Sk efter 42 n har kryssform. — Axehiell (F a 6): auk · tan · litu · raisa · stain · at · hulmkair · faþur · sin · (I F a 10: 1 och i F a 5 finnes samma läsning.) — Hadorph: slar · auk · tan · litu · raisa · stain · at · hulmkair · faþur · sin × — Dybeck: Läsningen är korrekt.

Bureus anmärker i F a 5, att inskriften på U 814 »synes och vara half skrift.» Detta oriktiga antagande beror på att den läsning, som Bureus stödde sig på, var ofullständig, i det att runföljden 1—4 slor hade förbigåtts (se ovan »Till läsningen»). Det är också detta som förklarar F. Burmans tolkning: »---Austan cippum posuerunt in memoriam Hulmkairi patris sui.»

I *Sveriges runurkunder* påpekar Dybeck, att av »de fyra run-granskare, dem Liljegren åberopar, tyckes ingen hafva rätt läst första namnet.» Den förste som rätt läste denna runföljd (1—4 slor) är Dybeck. Efter hans läsning översätter C. Säve inskriften i *UFT*: »Slora och Dan läto resa sten efter Holmger, sin fader.»

Hur inskriftens första namn slor skall uppfattas är ovisst. Anledningen till att Säve uppfattar det som »Slora» torde vara, att ett mansnamn skrivet sluru (ack.) och slyru (ack.) förekommer på två andra runstenar; se U 692.

Om namnet Dan se U 114 och om Holmgæirr se U 210 (och 837).